

tilhørende fare for å miste leiligheten (Rasmussen et al., 2014, s. 10, 82–83).

Det er ikke opplagt hvordan disse negative følgene for sexarbeideres livssituasjon skal veies opp mot gevinsten ved et dårligere marked for menneskehandel og tvangsbasert prostitusjon. Nytteprinsippet krever at vi velger det beste alternativet. Vi er forpliktet til å innrette oss slik at verden blir et best mulig sted å leve. Det er likevel vanskelig å avgjøre om de samlede konsekvensene av forbudet mot kjøp av seksuelle tjenester gjør verden bedre enn den ville vært uten dette forbudet.

19.5 Hvilke handlinger skader bare den som handler?

Et annet problem i forbindelse med anvendelser av skadeprinsippet er at det kan være vanskelig å identifisere handlinger som bare er til skade for den som handler. Risikoatferd har svært ofte ringvirkninger som er til last for andre. En enslig person som kjederøyker i egen leilighet, øker risikoen for å få kreft eller hjerte- og karsykdommer. Røykingen er i første rekke til skade for personen selv, men de langsiktige konsekvensene vil også ramme andre. Kreftsykdom og hjerte- og karsykdom medfører redusert arbeidsevne og dessuten behov for medisinsk behandling. Den syke vil over tid bidra mindre til fellesskapet enn en frisk person. I tillegg belaster vedkommende det offentlige helsevesenet, som ellers kunne brukt knappe ressurser på andre syke. Tilsvarende setter den som velger å bestige en farlig fjelltopp, ikke bare eget liv og egen helse på spill. Hvis ulykken skulle skje, vil det ha følger for et stort apparat bestående av blant annet

redningstjeneste og politi, samt nok en gang helsevesenet, som får jobben med å ta seg av den skadde, eventuelt liket av den omkomne.

Gir dette grunnlag for å begrense eller forby risikoatferd? Det er kanskje rimelig å kreve at vi tar såpass ansvar for oss selv at vi ikke unødig belaster fellesskapet. Mange vil nok likevel ha betenkeligheter ved å stille et slikt krav. For hvor langt kan vi da gå i å kreve at den enkelte tar sosialt ansvar? Bør tilgang til helsetjenester for eksempel være betinget av at man har sunne vaner? Skal alle aktiviteter forbundet med en viss fare forbys? I så fall er man i gang med å regulere den delen av folks liv som skadeprinsippet er ment å beskytte mot inngrep.

En utilitaristisk nyttekalkyle vil muligens tilsi at vi rett og slett må leve med de kostnadene som følger av usunn livsførsel og risikofylte aktiviteter, fordi de følger med på lasset til den friheten som kreves for å leve gode liv. Men uansett hvordan man konkluderer i dette spørsmålet, gjenstår følgende problem: Hvis det ikke bare er vanskelig å avgjøre hva som teller som skade, men også å skille ut handlinger som bare skader oss selv, hvordan kan skadeprinsippet hjelpe oss med å identifisere de frihetshindringene som er tillatelige, og de som ikke er det? Med god grunn har mange bemerket at Mill tar munnen for full når han hevder å formulere et meget enkelt prinsipp. Helt enkelt er nok prinsippet ikke.

19.6 Er hard paternalisme alltid galt?

Det går også an å spørre om ikke skadeprinsippet i noen sammenhenger stiller for strenge krav til tillatelige frihetshindringer.